

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrť „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Naročnino
sprejema
uprava listu:
„Zaveza-Krško“

Označila,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Označila iz reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

POPOTNIK.

Glasiló

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Odpri reka-
macije so
poštne proste.

Spisi in dopis
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor.

Pismom, na kate-
re se želi odgovor,
naj se prídne
primerne poštna
znanka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrankozna pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ceca poslane knjige
se ne vračajo.

Pomen, metoda in tvarina zgodovinskega pouka v ljudski šoli.

(Dalje.)

Kakor se kaže, je zgodovinska tvarina ogromno velika, da ni niti misliti, niti pričakovati, da bi se zamogli opazovati različni narodi in jih menjajoča se osoda od postanka do konca, ker ljudska šola nima tega namena, pa tudi niti časa, niti sposobnosti. Za ljudsko šolo se mora torej tvarina previdno izbrati in omejiti in sicer omejiti le na avstrijsko zgodovino, na občno zgodovino pa se ozirati le toliko, kolikor je za razumevanje avstrijske zgodovine potrebno. Iz občne zgodovine se razun tega vzamejo le take osebe in dogodki, ki imajo posebno važen pomen za razvoj vsega človeštva. Take osebe in dogodki iz občne zgodovine se, če tistodobne razmere to dopuščajo, na primer nem mestu uvrstijo v avstrijsko zgodovino. Sicer pa se osebe iz občne zgodovine, ki so zvrševale dejanja, katera imajo pomen za razvoj in obrazovanost vsega človeštva, in se ne morejo lahko uvrstiti v avstrijsko zgodovino, morejo opazovati tudi za se, na životopisni način. Take osebe so le redki in nenavadni prikazi v zgodovini in v življenji narodov. Delovale so navadno za se, iz svoje lastne moči, iz svojega lastnega veleuma, ne menec se veliko za javne razmere; zato pa velja, da se njihovo življenje prosto, brez ozira na druge tedanje razmere v životopisih opiše.

Kar pa zadeva specialno zgodovino kake kronovine, ne sodi, da bi se tista opazovala prej, ko splošna avstrijska zgodovina; saj še priporočati ni, da bi se sploh obravnala sama za se. Zgodovina avstrijske monarhije je mladini veliko bolj razumljiva, ko zgodovina kakega dela te celote, katera se niti prav ne razumi, če se ne pozna poprej avstrijska zgodovina. Z malenkostnimi razmerami, kakor se navadno nahajajo v zgodovini posameznih kronovin, se ljudska šola ne utegne pečati, ker je itak vže preobložena; kar pa ima taka zgodovina važnejših stranij, pa segajo v avstrijsko zgodovino, se torej tam omenijo, kjer se lahko še povdarja, da je to in ono za zgodovino kake kronovine posebno pomenljivo. Učenec naj se pred vsem napeljava, da se čuti uda avstrijske države, ta čut mu pa najbolj krepí pouk o avstrijski zgodovini.

Po naših čitankah za ljudske šole nahajajo se pri tvarini iz zgodovine tudi sestavki, zadevajoči grško in rimsko zgodovino. Zgodovina teh dveh klasičnih narodov starega veka je v resnici tako splošno obrazujoča, v njej nahaja se toliko za mladino mikavnih stranij, da jo je res težko čisto prezirati, zlasti če se pomisli, kako velik pomen imata ta dva naroda za splošno izomiko vsega človeštva. Rimsko zgodovina pa je vrh tega tako važnega pomena za poznejše dobe, toliko rimskih sledij in ostankov naha- ja se

še sedaj po naših pokrajinah, da v resnici zasluži, da se tudi jej v ljudski šoli odloči nekoliko ur. Vendar pa grška in rimska zgodovina v tesnem pomenu besede nikakor ne spadate kot poučevalna tvarina v ljudsko šolo. Za ljudsko šolo je v tej zadevi popolnoma zadosti, da se razun nekaterih najvažnejših potez iz grške zgodovine v nekoliko urah pripoveduje pripovedka o Romulu in Remu in o ustanovitvi Rima sredi osmega stoletja pred Kristom, da je potem tam vladalo zaporedoma sedem kraljev, zadnjega pa, Tarkvinija Superba, da je ljudstvo odstavilo in zgnalo. Na to vladalo je plemstvo. Za vlade plemstva podjarmili so si Rimljani večinoma vse narode in dežele ob sredozemskem morji, tudi Palestino, da, celo v naše kraje do reke Donave so prodrli. Prvi cesar potem bil je Avgust; za njegovega vladarstva se je porodil Kristus. Tu pa se preide na zgodovino sedanjih avstrijskih dežel, oziroma na zgodovino naše ožje domovine za Rimljanov.

Da se pa zgodovina pravilno poučuje, mora se tako urediti, kakor jo učenec po svoji zapopadljivosti in zmožnosti najložje razumi. Napačno bi bilo in zoper vsako metodično načelo bi se postopalo, ko bi se učenec začel učiti zgodovine, ne da bi se za ta pouk bil pripravljaj. Pri nazornem pouku porabi se vse, kar utegne učencu vzbujati čut in zanimanje za narodo; temu nalično zahteva tudi zgodovinski pouk nazornega ali pripravljalnega tečaja, da vzbuja v njem čut za človeške razmere in za višji pomen človeškega življenja, ki se kaže v zgodovini. Pri zgodovinskem pouku mora učenec slediti daljšemu pripovedovanju; vže ta posebnost tega predmeta zahteva priprave; dalje nahajajo se tu izrazi, nevednemu učencu še brez jasnega pomena in nerazumljivi, kakor: narod, država, vlada, vladar, kralj, cesar in mnogo drugih; o teh in podobnih izrazih mora dobiti prej prave pojme, ko se prične učiti zgodovine. Deček tudi še nima nikakega pravega pojma o svetovnih razmerah, o značajih in o mišljenji ljudij. Vse to zahteva, da se za ta pouk pripravlja, in da se porabi vse, kar mu more dati k temu pravo podlago. Kar je učenčevi zapopadljivosti previsoko, v kar se ne more živo vtopiti, to naj se mu sedaj še ne pripoveduje, ampak potrpežljivo naj se čaka tako dolgo, da je duh njegov za zgodovino prejemljiv; če se pa v tej zadevi prehití, postane za-njo malomaren in mrzel, zato, ker je ne razumi. Slično drugim predmetom zahteva torej tudi zgodovinski pouk nazornega ali pripravljalnega pouka, kateri naj učencu vzbuja za zgodovino čut, nagib, veselje in zanimanje.

Ker je dokazana potreba pripravljalnega zgodovinskega pouka, se pa dalje vpraša, katera tvarina je v to svrhu najprimernejša. Zgodovina je pripoved, katera pripoveduje resnične in važne dogodke, ki so se godili v človeštvu. Iz tega se sklepa, da morajo za ta pripravljalni pouk tudi biti pripovedi. Kar je nazor očesu, to je pripoved ušesu. Ker se zgodovina peča s človeškimi razmerami, morajo tudi človeške razmere biti vsebina tem pripovestim, katere imajo ali zgodovinsko podlago ali pa so le narodno ustno sporočilo. Vsekako pa morajo te pripovedi biti prostoumne, priproste in poljudne. Vse te lastnosti nahajajo se v pripovedkah (Sagen). Pripovedka naslanja se, slično zgodovini, na kak določen kraj in na kako znano zgodovinsko osebo, se pa od zgodovine, ki pripoveduje le resnične dogodke, loči v tem, da se v njej to, kar je naravno in zapopadljivo, meša z čeznaravnim, nezapopadljivim in čudovitim. So pa tudi pripovedke brez čudne, nezapopadljive vsebine, ki pa vendar ni zgodovinsko dokazana. Pripovedka hodi torej drugo pot ko zgodovina, zato jeni vsebini ni pripisavati resničnosti, katere nima. Po svoji bitnosti je pripovedka najpripravnejša tvarina, vzbujati učencu čut in zanimanje za zgodovino, ker je v dosego tega na tej stopinji učenčevi zapopadljivosti najprimernejša. Po učnem načrtu se v tej zadevi zahtevajo pripovedke iz domačije in domovine.

Je pa še neka tvarina, ki je za ta pripravljalni pouk jako umestna, v kateri se zgodovinski pouk dotika z veroukom, namreč zgodbe sv. pisma starega zakona, ker se tu

kaže, kako je država vzrasla iz družine. V teh zgodbah opisuje se človeška družba v naj-priprostejih razmerah, ker je tu družina prvotna oblika urejene človeške družbe, v kateri so bili očaki ali glavarji družine postavodajalci, sodniki, duhovniki in kralji v jedni osebi.

Za ta pač ne prelahek pripravljalni pouk pa naj se razun tega jemljejo še znamenite zgodovinske osebe srednjega in novega veka. V prostoumnem smislu sestavljene pripovednice iz zgodovine, ki se naslanjajo na kako zgodovinsko osebo, prinašajo v tej zadevi dober sad, ker se po jedni strani na ta način vzbuja čut za zgodovino, po drugi pa se učenec seznanja z zgodovinskimi osebami, o katerih bode slišal več pripovedovati pozneje pri zgodovinskem pouku.

Na ta način pripravlja se učence metodičnim potom, da dobi podlago, zmožnost in prejemljivost za zgodovino. Če je bil ta pouk prav urejen, učenci z veseljem pozdravijo pravi zgodovinski pouk. Pripovedke in pripovedi o zgodovinskih osebah, ki se nahajajo v drugi čitanki, imajo namen, učenca v tem smislu pripravljati za zgodovinski pouk.

Če ljudsko šolo razdelimo na tri stopinje, spodnjo, srednjo in višjo, spada na srednjo stopinjo pripravljalni, na višjo pa pravi zgodovinski pouk. Višja stopinja pa se zopet deli v dva oddelka, torej se tudi zgodovina poučuje v dveh tečajih. V prvem obravnava se avstrijska zgodovina bolj na kratko in stvarno (konkretno); vse nebitveno se prezira. Tu se je ozirati le na najvažnejše dogodke, katere pa naj učence določno in jasno zapopade; povdarja naj se le to, kar kak čas po glavnih straneh dobro označuje. Ne nakopiči naj se preveč posameznih dogodkov, to pa, kar se pripoveduje, naj se opiše nazorno, tako, kakor razum učenčev najložje zapopasti zamore. V drugem tečaju obravnava se ista tvarina, pa bolj obširno; se torej ponavlja, ob jednem pa dopolnjuje in razširja. Sedaj je gledati zlasti na to, da učenec zgodovino prav zapopade; zato ne zadostuje, da se mu pripovedujejo le posamezni dogodki, ampak opozarja naj se tudi na vzroke in povode, katerih posledice so bili; le na ta način zamore zgodovino prav razumeti, le na ta način je zgodovinski pouk v resnici obrazujoč. Sedaj je gledati na dvoje: prvič, da si učenec prisvoji potrebnih zgodovinskih vednosti, drugič, da jih prav razumi; to doseči pa je mogoče, ker se jednaka tvarina poučuje v dveh tečajih. Za ljudsko šolo je avstrijska zgodovina obsežna dovolj, še skoro preveč, ker sega tudi v občno zgodovino. Čeravno se v ljudski šoli ne more zahtevati več, ko avstrijska zgodovina, razun posebno znamenitih oseb in dogodkov, ki imajo velik pomen za napredek vsega človeštva, se vendar, če se hoče avstrijska zgodovina količkaj natanko obravnavati, ni lahko izogniti občni zgodovini, kolikor tista sega v avstrijsko, ker bi inače avstrijska zgodovina v mnogih dobah ne bila prav razumljiva. Naj se le pomisli, kako velik vpliv so imeli mnogi avstrijski vladarji na občno zgodovino. Gledé tega se je ozirati zlasti na tiste osebe in dogodke, države in narode, kateri so pripomogli k razvoji Avstrije, da dobi učence o zgodovini domače države pravi pojem.

Zgodovinski pouk pa se v ljudski šoli čez neko določeno mejo le ne sme raztezati, da je mladini razumljiv. Zgodovina na neizkušeno mladino nikakor ne vpliva na ta način, kakor na odrasle in skušene, namreč po svoji prepričevalni sili, katera se razodeva v zgodovinskih dogodkih, ker mladini še manjka skušnje, premalo pozna značaje ljudij in svetovne razmere. To mejo mora učitelj vedno imeti pred očmi, če hoče pouk urediti tako, da ga mladina prav zapopade. Učenec misli, ki so izražene v zgodovini, same za se težko zapopade. Kakor se mu pri drugih predmetih resnice pojasnjujejo, da jih ložje razumi, na kakem stvarnem vzgledu, tako tudi v zgodovini izražene misli ložje zapopade, če se mu predočijo na kaki zgodovinski osebi, v katere mišljenji in delovanji se glavna poteza kakega časa določno razodeva. Okolo te osebe naj se, kakor okolo središča, uredijo glavne poteze jegove dobe, potem pa naj se doba opiše obširno, nazorno, pa priprosto, ker le obširna, lahko razumljiva pripoved da zgodovini tisto prijetnost in silo, ki ogreva srce in

vzbuja navdušenje. Učence se mora navdušiti za junaka, da bi na njegovem mestu baš tako deloval v prid in slavo domovine.

Vsaka doba naj se torej opiše obširno in nazorno; napačno bi bilo, ko bi se kopicil dogodek na dogodek, ime na ime, število na število, ker to učenca vtrudi; nakopiči se toliko suboparne tvarine, da zavoljo cele vrste posameznostij ne more dobe prav zapopasti in pregledati. Povsod naj se povdarja le to, kar politično in prosvetno-zgodovinsko življenje kaknega časa v glavnih potezah določno in jasno označuje, da se tako dobi skupna celota. V kar se učenec živo ne zamisli, kar mu ne gre v meso in kri, tudi nima za njega nikake obrazovalne moči.

Po svojem razvoji deli se avstrijska zgodovina v sledeče večje dobe:

I. Avstrijske dežele pred časom, ko so Babenberžani postali mejni grofi po vzhodnjih krajinalah.

II. Doba od leta 976—1282. Ta doba obseza čas vladarstva mejnih grofov in vojvod iz babenberske dinastije, dalje brezkrallje, do nastopa habsburške dinastije.

III. Doba od leta 1282—1522. Avstrija pod vladno habsburško od Albrehta I. do Ferdinanda I. delitve s svojim bratom Karolom.

IV. Doba od leta 1522—1740. Avstrija pod vladno habsburško od Ferdinanda I. delitve s svojim bratom, do časa, ko je možki rod te dinastije izumrl.

V. Doba od leta 1740—1848. Avstrija pod vladno habsburško-lotarinško od časa, ko je vladarstvo nastopila Marija Terezija, do leta 1848.

VI. Najnovejši čas.

Ume se, da se cela doba ne more najedenkrat opazovati, vendar pa so to v avstrijski zgodovini najvažnejši oddelki, na katere se je treba ozirati pri pouku, da dobi učenec o razvoji in naraščaji avstrijske države pravi pojem. Ne našteva naj se preveč dogodkov, imen in letnic, opusti naj se vse, kar učenca ne more zanimati, povdarja pa naj se povsod in obširno ter nazorno, pa priprosto razloži to, kar je za kako dobo posebne pomenljivosti. Po naših šolah naj se zlasti pozornost obrača na vse, kar je tesno spojeno z življenjem in zgodovino Slovencev, kakor: stari Slovani, jih družinsko in javno življenje, jih šege in navade; pokristjanje Slovanov v obče in Slovencev posebej; turške vojske.*)

Ivan Klemenčič. (Konec sledi.)

*) Glej učne slike iz zgodovine v I. in II. letniku „Popotnik-a“; — spisal Tone Brezovnik.

Čistimo jezik!

(Za nagrado.)

II.

11. Glagol: slišati.

Temu glagolu prisvajajo nekateri v govoru in v pisavi preobširen pomen; prilagajo mu dopolnilo v dajalniku, lično nemškemu gehören, kar pa čisti slovenščini ne ugaja posebno; vpliv nemškega jezika tukaj ni težko zasledovati. Slovence, kateri nemščine ne zna, pa tudi ni bil v dotiki s tako pokvarjeno govorečimi domačini, nikdar ne bo govoril: Bukve meni slišijo = das Buch gehört mir. — Največ sveta sliši otrokom slave. — ... zato pa ta predmet ne sliši v ljudsko šolo — ... zaradi tega sliši ta predmet v ljudsko šolo.

Nepokvarjen Slovenec bi rekel: Bukve so moje. Največ sveta je (last) otrok Slave ali največ sveta pripada otrokom Slave, ali z glagolom imeti. Največ sveta imajo otroci Slave. — ... zato pa ta predmet ne spada, ne gre v ljudsko šolo, v ljudski šoli mu ni mesta, prostora itd.

12. Raba nikalnih stavkov.

a) V nikalnem stavku se devlje vsak tožilnik trdilnega reka v roditeljski — tako se glasi pravilo, po tem pravilu je torej napačno, če se piše: —... da nam ni ohranila ime slavnega moža. Pravilno: da nam ni ohranila imena slavnega moža. —... ker nisi nalogo naredil, tudi kruh ne dobiš. — Pravilno: Ker nisi naloge naredil, tudi kruha ne dobiš. Jednakih napačnosti je slišati vsak dan, in kakor tu navedeni vzgledi kažejo, se jih nekateri niti v pisanju otresti ne morejo.

b) V nikalnih stavkih, katerim je dopovedek pomožni glagol *nisem*, ne *biti*, stopi tudi osebek v roditeljski — tako se bere v Končnik-ovi slovnici.

Proti temu pravilu torej greši oni, ki piše: —... ker ni bilo zborovanje meseca septembra ... ostane taisti vsposed. Pravilno: Ker ni bilo zborovanja ... ostane isti vsposed. —... da ni jedna gospodična učiteljica navzočna ni. Pravilno: da ni jedne gospodičine učiteljice navzočne ni bilo.

Glagol *nisem*, ne *biti* v tem slučaju prav za prav ni pomožnik, ampak je samostojen, sam zase, ter zaznamuje nebitnost ali v trdilnem reku bitnost (existieren). V nekaterih slučajih pa bi človek skorej dvomil na istinitosti pravila pod b) ali pa misliti bi se dalo, da pripušča kako izjemo ali celo, da ste v nekaterih slučajih obe obliki z roditeljskim in imenovalnikom rabljivi, zopet v drugih sestavah pa se celo imenovalnik lepše sliši od roditeljskega. V pojasnilo nekaj vzgledov. — Ali si bil včeraj v šoli? *Nisem bil*. Ta odgovor je napačen po pravilu pod b). Vendar pa se pogosto sliši. *Nisem bil* se rabi skorej tolikokrat, če ne večkrat, kot pravilni: *Mene (me) ni bilo*. Je-li bil tvoj brat pri (v) vojaki? To bi bil jedini in navaden odgovor. Po navedenem pravilu pa bi bilo reči: *Mojega brata ni bilo nikoli pri vojaki*. V tem slučaju pa imenovalnik bolj ugaja posluhu, nego roditeljski.

13. O rabi jednozložnih besed, ki nimajo nikakoršnega naglasa.

Te besedice so, pomožni glagol po vseh osebah: *sem*, *si*, *je*, *sva*, *sve*, *sta*, *ste*, *smo*, *ste*, *so*, *bom*, *boš*, *bo*; potem krajše oblike osebnega zaimka: *me*, *te*, *se*, *mi*, *ti*, *si*, *ga*, *mu*, *jo*, *jih*, *je*, *jim*, *nam*, *vam*, *nas*, *vas* i. dr. Breznaglasnice (naslonjenke, enklitike) navadno ne začinjajo stavka; opomniti pa je da glagol *sem biti* nima pomožnikovega značaja kadar stoji sam za-se, če zaznamuje bitnost, eksistencijo. N. pr.: *Je nekdo, ki vodi usodo človeško*. „Enklitike“ smejo začinjati stavek tudi takrat, kadar so z vprašalnim *li* v zvezi. N. pr. *Si-li sam prišel?* Pa tudi niso vse jednako tehtne, za to ni vse jedno, kam se katera v stavku postavi.

Če so „enklitike“ tako razpostavljene v stavku kakor v naslednjih slučajih, žalijo posluh. —... okraj. učiteljski konferenciji **bo se** namreč predložilo. — Pravilno: okraj. učiteljski konferenciji **se bo** predložilo. —... omeniti še mi je. — Prav. omeniti mi je še. —... po takem pouku bi se še naj tudi ogrevalo sree. — Prav.: naj bi se še tudi. —... pri tej priliki poskušale bodo se po odredbi. — Prav.: se bodo —. —... lansko leto je nas sicer nek tovariš ... prosil. Prav.: nas je sicer prosil nek —. —... priprava pa še ima. — Prav.: pa ima še —. —... ko še mu rana ni zacelila. — Prav.: ko mu še rana —. —... Tako bo se nam zgodilo. — Prav.: Tako se nam bo zgodilo. —... Čudno mi se zdi, zakaj. — Prav.: Čudno se mi zdi. —... Jednakih in sličnih malenkosti, bi se dalo še več navesti, pa naj zadoščajo te. O tem predmetu je vže pred več leti obširno razpravljal g. B. Pernišek v „Slov. Učitelji“ štev. 11. od 5. junija 1875.

14. Glagoli: *moram*, *morem*, *znam* in *vem*.

Ne le, da se v vsakdanjem govoru po obliki res prav podobna, a po pomenu jako različna glagola *moram* — *morati*, *müssen* in *morem* moči (*moreti* po Janežič-u) *können*,

pogosto zamenjavata, temuč tudi v pisavi se nahajajo taki pogreški. —... v torek ne morem priti, morem iti v Celje. — Prav: v torek ne morem priti, moram iti v Celje. Pogosto se sliši tudi znamenjavanje glagolov **morem** in **znam**; to pa znamenjavajo največ taki nemščino govoreči, katerim slovenščina sploh ne teče gladko. —... ne znam ugrizniti, me zob boli. — Ali bo krojač napravil obleko do sobote. Ne zna narediti, ker je bolan. — Prav.: ne morem ugrizniti, me zob boli. Krojač ne more obleko narediti, ker je bolan. Znam in vem sta precej različnega pomena, vendar se čestokrat zamenjavata. Znati se stavi takrat, kadar je v nekaki zvezi z glagolom učiti se ali ne učiti se, ali vaditi, truditi se ali se vsaj na to dejanje sklepati ali ozirati more; če pa se dejanje ne more speljati kot posledica kakega učenja ali ne učenja vaje, se pa stavi **vem**, ne pa **znam**. —... Kako dobro je bilo, da so otroci **znali** kraj, kamor veter ni mogel za njimi. — Prav.: Kako dobro je bilo, da so otroci vedeli (vedli) za kraj, kamor veter ni mogel. —... dobro je **znal**, da soseda ni bilo doma, zato je. — Prav.: Dobro je **vedel**, da soseda ni bilo doma, zato je —... do včeraj nismo nič **znali** o tej velikej nesreči. — Prav.: Do včeraj nismo nič **vedeli** (vedli) o tej velikej nesreči. Hrvatom in morda prebivalcem ob hrvatskej meji dobro rabi ta način reka, slovensko uho pa se mu upira.

15. Vikanje, onikanje in tikanje.

Da Slovence spoštljive osebe, katere hoče počastiti, ali odrasle ljudi, katerih ne pozna, više, to je: ogovarja jih v drugi množinski osebi, to je vže v obče znano in tudi većinoma v navadi; le nekateri se še vedno in dosledno upirajo temu pravilu. Posebno trgovci radi oničejo kmetsko ljudstvo, katero je le koliko ličneje oblečeno. No, pa mlajši kmetje in kmetice takšno hlimbo v puhle besede povito takoj spoznajo in pozneje občudujejo duševno — revščino takšnih gospodov in gospej.

Slovenski narod, posebno priprosti kmetski narod v svojem delovanji, v svojih šegah in navadah ni posebno prijazen raznim novošegnim novotarstvom. On više osebe, katere čisla ali ne pozna. So pa nekateri stanovi, posamezne osebe, katerim pripada, rekel bi, virilna pravica vikanja: očeta, mater, strica, teto, gospoda, gospo Slovence više in tudi takrat, če je nedoločno „kateri“. Mati so sinn, otroku, hlapcu rekli; ne pa mati je rekla, oče je pričel, učitelj je pripovedoval itd. Če pa se govori ali piše določno ravno o tem očetu, gospodu, o materi, gospej, se pa žali čnt posebno slovenskega priprostega ljudstva po deželi. Po mestih ali v njih obližji kakor tudi pri večih tovarnah itd. je vže ta narodna lastnina močno oslabela. V mislih imam tu največ otroke govoreče o svojih stariših, posle govoreče ali pisoče o svojih gospodarjih, sploh podložne o njihovih predstavljjenih.

Iz lastne skušnje pa vem, da ljudstvo, vsaj pri nas, nič kaj ne zaupa spisom in listom, ki so sicer namenjeni mladini in jih otroci na dom dobivajo n. pr. iz šolske bukvarnice, tam, kjer se omenjene osebe in če tudi v tretji osebi **tičejo**. Pravijo, da se ugled, spoštovanje do starišev in drugih odličnih oseb izpodkopava, če se n. pr. bere: —... moja mati me **je** poslala. —... tvoj oče mi **je** naročil. —... naš učitelj **je** rekel. — Jeden stan pa se vendar dosledno više —.

16. Pretirano novotarjenje.

Nekaterim „pisateljem“ se posebno vrlo zdi, če spravijo kak nov izraz ali tudi le kako menj navadno obliko med svet, a spoznavši svoje nepremišljeno ravnanje, ali pa tudi samo le zato, ker se jim vpeljan izraz zdi premalo „gosposk“, prenavaden, poiščejo si spet kaj „novega“. Če je takšno ravnanje razvijanju jezika v korist ali njegov napredek morda celo ovira, naj sodi vsak sam. Izmed več slučajev omenjam le one „tovarne“, v

kateri se krstna imena tako pridno prelivajo. N. pr. v starejših bukvah, v Novicah beremo še: Frone, pozneje (in velika večina še tudi zdaj) pisali so Franc, pa tudi to pisavo so hoteli podomačiti v Francee, drugim pa se je vse to zdelo prenavadno, zato so se z veliko doslednostjo poprijeli pisave Franjo. V nekoliko letih pa se jim zopet ta pisava ni več dopadla, pa so jo prěhili v Fran. V novejšem času pa so še le v „Pratki“ našli med drugimi imeni svetnikov in svētnic tudi ime sv. Frančišek. No, zdaj pa pišejo tako, kakor „kmetske pratke“ pišejo vže toliko let.

17. Vprašalnika kaj in koga.

V vsakdanjem občevanju se navadno prav malo ali pa celo nič ne ozira na različnost in pravilno rabo teh dveh vprašalnih zaimkov. S koga se vprašuje jedino le po osehah, po rečeh pa s kaj. — Govori pa se skorej splošno za vse slučaje koga, posebno Ljubljana. — ... koga je pa rekel? — Prav.: kaj je pa rekel. — ... koga ste pa danes kuhali? — Prav.: kaj ste danes kuhali. — ... no koga ste pa kaj kupili? — Prav.: kaj ste kaj kupili, i. dr.

S tem končam svōjo razpravo, ter le še opozarjam na nekatere pomote v I. delu te razprave, katere pa si itak vže vsak čitatelj sam lahko popravi: Str. 116 — ... in nekateri časopisi se te primeri — prav.: primesi. Str. 117 — ... tudi rabimo glagola — prav.: glagol. Pod 7 manjkate dve vejici — ... to se najde — prav.: to se ne najde. V naslednjem odstavku. — ... da so se zbrali — prav.: da so se zbrali in skupej.

Psihologično-metodična utrditev učne slike „Iznajdba knjigotiskarstva.“

Spisal Gabrijel Majcen.

(Dalje.)

Abstraktno ima nadalje najti učenec sam; sicer mu to ne dela nikake težave, abstraktno odpade, liki dozorel sad, samo, ako je zanj pravi čas; ako pa je še pre-zgodaj, je itak treba z odmišljanjem čakati. Med tem ko naziranje traja delj časa, zvrši se odmišljanje v nekoliko trenutkih. V svrhu primerjanja otroci naj donajajo iz učne tvarine in vsakdanje skušnje; ne premalo, da je odmišljano dovolj jasno in krepko, a tudi ne preveč, da se more izriti do nadvlade. Ker učenci smoter poznajo, ozirali se bodo le na tako, kar ima v sebi kaj ž njim jednakovrstnega. To le postane po primerjanji v zavesti vedno bolj živo in močno, med tem ko drugo v istej meri oslabi; do konca tega opravka dvigne se skupno do absolutnega samovladarstva, in to le je abstraktum. Pri tem opomnim, da ni treba, da obsega abstraktum vsikdar le bistvene znake oziroma najvažnejše dele duševnega nazora. Le pri enakovrstnih rečeh je bistveni in skupni znak jeden in isti. Zatorej more učenec tudi v oddelku, ki je v pripovedki manje važnosti, najti zrno, katero mu je v etičnem oziru velike vrednosti. V šoli odmišlja se namreč to, kar je učencu potrebno in kar učence shvata, ne pa, kar je absolutno menda važneje. Zdelo se mi je potrebno, to določno povedati, ker se v knjigah navadno le govori o „bistvenih in nebistvenih“ znakih. Odmišljano se naposled pravilno izreče in utrdi. Ono, kar je med primerjanjem stopilo v pozadje, se od odmišljanega ni popolnoma odločilo, in tako je tudi prav, sicer učence pota od abstraktnega do konkretnega nazaj ne najde, to je, on ne more tega, kar je spoznal, uporabljati. Na tak način je pouk v istini praktičen, ker učenca sposobi, da razne pojave v življenji splošnemu zakonu sigurno podreja.

Odmišljanje je dovršeno in ob jednom učitelju naložena nova skrb, namreč skrb, kako si učence odmišljano naj prisvoji. Učence shranjuje v sebi vže več odmišljane snovi in s to le je treba novo združiti. Tudi ta družitev vrši se vsled apercepcije. Novina dobi v starini odločeno mesto, (od tega za drugi del premišljevanja ime „sestavljanje“); sorodno se spaja, nasprotno loči — apercepcijski proces je vedno isti. Jezikovna oblika, v kateri se novina starini vtelesi, mora biti dobro umljiva, značilna, jedrnata in prijetna. Najbolje služijo v to svrho pregovori, reki in dobri stih. Ti se imajo v spominu utrditi. *) Séasoma bi se pa ta duševna sila preobložila in bi obnemagala; tudi pregledati ne more učence odmišljane snovi lahko, kadar se je vže več nabralo, ako jo mora držati v spominu. Temu se opomore tako, da se pregovor, rek ali stih zabeleži v posebno knjigo in poleg njega kratko naznači dotični nazor, n. pr.: „Kar koli delaš, delaj previdno, pa glej na izid!“ — Nar. preg. — (Gutenberg, Rudolf Habsburški. — —) Ako se je ta pregovor razvil vže poprej kedaj, pristavi se le „Gutenberg“. Da sledi vsakratnemu primerjanju in odmišljanju takoj dotično sestavljanje, torej tudi dotični pregovor, rek ali stih, mislim, ni treba posebej povedati. Red je torej ta-le: Primerjanje in odmišljanje *a* α ; sestavljanje *a* α . Primerjanje in odmišljanje *b* α ; sestavljanje *b* β itd.

Tako je učence do odmišljanega dospel in to uvrstil sam in zavedno. Vendar ga je učitelj vodil. V prihodnosti bode pa moral vse opravljati sam. Za to se usposobi le po mnogoterih vajah. Pri teh je treba, da smoter gleda jasno, da pot do abstraktnega hodi zavedno, da ga na konci pregleda in zvezo med odmišljanim in njegovim stvarnim pozadjem si predoči. Da bo to le mogoče, naj je pot kratka, a ne dolga vrsta umetno sestavljenih sklepov. Kdor skrbi za to, da so učenci samotvorni, bode najprej pravo zadel.

Učence si je tvarino pojemno prilastil. Praša se, ali je sedaj učni proces dokončan. To prašanje stavim, ker se dandanes prečesto pouk do te stopnje doganja, (včasih se mu še pridene nekoliko vaj), zunaj šole pa se toži, da se učenci učé mnogovrstnih reči, a učenega ne znajo uporabljati. V prvi vrsti je temu krivo to, da je učenega gradiva, kojega bi učitelj v jednom letu naj predelal, preveč; vsled tega mu manjka časa za uporabljanje. Nujno je treba, da se učni načrti v tem oziru prestrojijo. Drugo pa je, da učitelj uporabljanje opušča, bodi-si da ga pozabi, kar se tim ložje zgodi, ker ima vsled gori navedenega vzroka zanj le malo priložnosti, bodi-si, da ga premalo ceni. To le je zapisati na rovaš Herbart-ovi pedagogiki, katere se je učil; uporabljanje je jedna mnogih ran te pedagogike.

Vzgojitelju je dolžnost, podajati gojencu priliko, da more predstavljati svoje teženje v dejanje. Tako zahteva tudi Herbart in po pravici. In sicer deluje njegov gojenec najprej v domišljiji, potem v istini. Tudi to ni napačno; gotovo je dobro, ako se pred dejanjem pretehtajo sredstva in pota, da se tem bolje ve, kako se smoter doseže.

Toda Herbartu in jegovim učencem je domišljeno dejanje tolike važnosti, da resnično skoraj pozabijo. Ziller piše: „Prednost domišljenega dejanja pred istinitim leži v tem, da se pri unem more mnogo bolje in temeljiteje preudarjati, in vsled tega iz njega mnogo sigurneje izvajati pravo dejanje, katero potem tudi značaju vtisne prave poteze“. **) To-le pa ni, več prav in sicer iz dveh razlogov. Prvič gre resničnemu dejanju gotovo prednost pred domišljenim. V vodi se učiš plavati. In Nemeec pravi: „Uebung macht den Meister“, ne pa preudarjanje. A da me nikdo krivo ne ume, pravim, da je tudi preudarjanje potrebno in domišljanje dejanja prav koristno. (V teoretičnem delu.) Drugič

*) Rückert:

Begriffen hast du, doch damit ist's nicht gethan,

Nun lern es auch, dann erst gehört es ganz dir an.

Das recht Begriffene ist leicht zu lernen nun;

Doch lernen musst du es, sonst kannst du es nicht thun.

**) „Vorlesungen über allgemeine Pädagogik“. Stran 325.

pa Ziller zato nima prav, ker pri nravnem odločenju in dejanju ni težko to, da se ve, kako in kaj, ampak da se sebični interesi in želje premagajo, da človek premaga samega sebe. Ziller ni mogel drugače govoriti ko je, da se ni izneveril svojemu principu, rekši principu svojega mojstra Herbarta, po katerem se opira vse duševno življenje le na mehanizem predstavljanja. Toda mislim, da ni tako težko uvideti, da gonilna moč ni ono, po čemur se naj nravno dejanje uravna, — oboje imenuje omislije (Vorstellungsmasse) — ne more biti jedno in isto,* ampak ste dve različni stvari, kakor tudi novejši dušeslovci, strinjajoč se z najstarejšimi, učé. Nam, ki hočemo, da učenec tó, kar je za resnično, lepo in dobro vže spoznal, uporablja, je treba vedeti, kaj je v to svrho bistveno. „Ker je nravnemu hotenju in dejanju pogoj nekaka krepkost volje, vsled katere se duša vkljub vsem oviram in skušnjavam dobrega more držati, ima vzgoja skrbeti pred vsem za izobražanje in jačenje te krepkosti volje (neposredno izobraževanje volje). Gledati pa ima tudi na to, da se da volji otrokovi smoter in mer, da se volja na dobro nagiblje, in da se v to svrhu vsi nagoni, ki merijo na dobro, razvijajo, vsi nasprotni pa zaduševajo (posredno izobraževanje volje).“ (Ostermann.)

Kako se krepkost volje izobražuje in jači? Le po vaji, to je, da volja opet in opet deluje. Kakor pa se ti ukrepi roka le po takem kretanju, katero zahteva moč in trud, tako se more po opetovanem se odločevanju in dejanju krepkost volje povišati le takrat, ako je bilo odločiti se in storiti težko, ako je bilo treba premagati ovire in skušnjave. Le v boji se jači krepkost volje, in v tak boj dušo otrokovo postavljati, je vzgojitelju dolžnost. „Željo zatajevati, kadar je pamet ne odobruje, to je začetek vsej čednosti. Ta moč pridobi se le po navadi, katera ne dela težave, ako se je zgodaj jela vaditi. Zatajevanje in premagovanje samega sebe mora se torej začeti rano vaditi.“ (John Locke). Tudi vsako resno, trudapolno delo krepi voljo. Zategadelj mora tudi pouk od učenca zahtevati neko mero resnega, trajnega duševnega napora. Filantropen pouk, kakoršen je sedaj pri nas v modi, v omenjeno svrhu ne služi. Mnogo se lahko učimo od Angležev.

Vzgoja pa nima volje otrokove le jačiti; ako bi ostalo pri tem, obračal bi jo človek prej ko slej v zlo. Vzgoja mora volji tudi dati cilj in mer, in jo na dobro nagibati. Doseže to po nekoliko posilnem navajanju in strahu pred zapovedjo in po prostem vzgojivnem dejstvomnanju, katero otroka pripravi do tega, da dobro stori prostovoljno. Pred vsem pa si, učitelj, globoko vtisni v srce besede Platonove: „Čednost da se učiti le po čednosti, tako da njen živi pojav vzbudi ljubezen in posnemanje.“ (Konec sledi.)

*) Herbart: „Wir verlangen eine grosse, ruhende Gedankenmasse als Macht des Sittlichen im Menschen“. (X. 139). Ziller: „Auf solche Weise müssen starke, wohlverbundene und bleibende Vorstellungsmassen ausgebildet werden, wenn aus dem Unterricht nicht bloß ein Wissen, sondern zugleich ein Wollen hervorgehen soll“. („Vorlesungen über allgemeine Pädagogik“).

Nekoliko besedij o premembi naših „Beril“.

III.

Skoraj neverjetno je, kako čudne in napačne nazore imajo še dandanes nekateri o uravnavi in sestavi ljudsko-šolskih knjig, osobito pa gledé na „Berila“ ali „Čitanke“.

Tako n. pr. v 5. štev. letošnjega „Ljublj. Zvona“ piše ocenjevatelj dr. Šket-ove „Slov. Čitanke za 2. razred srednjih šol“ o nekaterih nedovršениh pesniških izdelkih od besede do besede: „To so pesmi nedovršene po vsebini in obliki in bi največ sodile v ljudsko-šolsko knjigo, ako jih — kar bi bilo seveda najbolje — popolnoma ne zavržemo“.

Da se pesem, ki nima pravega jedra in je tudi gledé na obliko nedovršena, zavrže, v tem se popolnoma strinjamo; nikakar pa nam noče iti v glavo, zakaj bi se morali dotični izdelki sprejemati v ljudsko-šolsko knjigo. V ljudsko-šolski knjigi naj najdejo prostor le duševni proizvodi, ki so jedroviti, lepi (t. j. blažilne vsebine) brez stvarnih in jezikoslovnih pogreškov ter prikladni razumu učenčevemu. To zlato pravilo — koje so izrekli najbolj izkušeni in veljavni pedagogi — bi naj bilo pri sestavljanji sličnih knjig vedno merodajno. Sicer pa je jasno kakor beli dan, da morejo le vzorni sestavki (po vsebini in obliki) vzbujati v otroških srcih ljubezen do materinščine; le na podlagi vzornih sestavkov se navadijo otroci pravilnega, čistega in točnega jezika — le vzorni sestavki pospešujejo slovnico, pravopis in slog v spisji. Kaj hočemo torej v ljudski šoli s književnimi proizvodi, ki so po vsebini in obliki nedovršeni?

Kar se pa tiče srednješolske Čitanke — ki je ob jednom tudi slovstvena knjiga srednješolčeva — méni nekaj pedagogov, da je celó umestno, da obsegajo nekoliko po vsebini in obliki manj vrednih pesniških ali prozaičnih sestavkov. V srednji šoli se razlaga slovstvena zgodovina in pri tem se lahko dijaku na vzgledih pokaže, (če se primerjajo dovršeni sestavki Čitanke z manj popolnimi) kako je ta ali oni književnik napredoval in se učil, da si je pridobil polagoma častno mesto v književni zgodovini.

V ljudski šoli pa ne moreš in tudi ne smeš povedati učencu, da se nahajajo v njegovi knjigi spisi, ki niso takšni, kakoršni bi morali biti. Učenec ljudske šole ne sme o popolnosti svoje šolske knjige nikdar dvomiti.

A zavozil sem nekoliko v stran: hotel sem le reči, da se zeló moti oni, ki misli, da je za ljudsko-šolsko knjigo vsaka nezrela književna poskušnja vže dobra dovolj; če kje, mora gotovo v knjigah te vrste biti vsaka beseda (na svojem mestu t. j. v posameznih sestavkih vse na tanko zbrušeno kakor dijamant. Le tedaj je šolska knjiga (seveda v rokah spretnega učitelja) tudi v resnici to, kar jo nekateri imenujejo — najdražji biser učitelju in učencu, prav blagoslov za šolo.

Odprimo sedaj III. Berilo ter si oglejmo ondi nahajajoče se etične sestavke. 1. spis „Molitev“. Lepa in blaga je misel, postavljati „Berilom“ na prvo mesto molitve; saj moramo z Bogom začeti vsako delo, ako hočemo, da bode dober tek imelo. Lepa, priprosta in lahko umljiva molitvica v vezani besedi je torej najlepši in najboljši uvod vsakemu „Berilu“. Kdo ne ve, s kako ljubkimi in doumnimi vrsticami se začenjajo navadno nemške ljudsko-šolske čitanke! Zal pa, da tega ne moremo reči tudi o naših slov. berilih; tú priobčene „Molitve“ (2. in 3. Berilo) niso take, kakoršni bi naj bili sestavki te vrste, ako hočemo, da napravijo dovoljen vtis na otroka. Glavni nedostatek rečenih berilnih sestavkov pa je, da so za otroke premalo umljivi, torej pretežki. Da pa podkrepimo kolikor toliko to svojo trditve, ogledati si hočemo najpoprej „Molitev“ v II. Berilu. (Čest. bralci mi naj blagovoljno oprostijo, da segam zopet nazaj v 2. Berilo, o katerem sem vže zadnjič svoje mnenje izrekel.)

„Oče z nami bodi. — Kaži pravi pot, — Ki do sreče vodi. — Ti nam daj kreposti, — Da, kar sklene um, — V djanji naš pogum. — Skaže brez slabosti“. Zares lepe in pomenljive so te besede, čeprav jih S. Jenko ni pisal niti za šolsko „Berilo“, niti za otroke sploh, ker vsakdo ve, da so te vrstice le odlomek obširnejše Jenk-ove Molitve: „Ti, ki si ustvaril — Nas ko listija trave, — Pol svetu podaril — Sinom majke Slave, — Čuj nas, večni Bog! — Tvoji smo sinovi. — Dela blagoslovi. — Naših slabih rok. — Vsmili se sirot. — Oče z nami“ itd. Jenko je imel kot pesnik le jedno misel in željo: da bi bilo slovanstvo srečno, mogočno, in slavno. Ta pesem je torej izraz jegovega narodnega mišljenja jegovega gorečega slovanskega rodoljubja. A tú mi poreče kdo: kaj zato, saj so se one za ljudsko šolo neprimerne vrstice v pesmi izpuštile in sestavek sedaj združen z drugimi spisi kolikor toliko vendar-le pomaga izvrševati namen našega berila. Na to mi je odvrniti: čemu sprejemati v šolsko knjigo sestavke, ki so po vsebini ali pa po obliki premalo prikladni pojmljivosti učenčevi, osobito pa, če si lahko pomagamo s primernejšimi?

„Ti nam daj kreposti. Da kar sklene mu“ itd. to so besede, ki se težko razložijo otrokom 3. šolskega leta.

Kaj primerna bi bila namesto Jenko-ve pesnice v 2. Berilu ta-le Molitev:

Bog, ozri se na nas milo
Naše vslísi Ti prošnje
Blagoslova daj obilo,
Da lepo učimo se;

Daj nam vedno vrlim biti,
Vedno za Teboj hoditi,
Bog, ozri na nas se milo,
Naše vslísi Ti prošnje.

To so besede, katere umejo otroci brez vsakega razlaganja učiteljevega, in v tako priprosti obliki bi naj bile pisane vse „Molitev“, ki imajo kot „uvod“ prostor v naših berilih. — V III. berilu je priobčena Umek-ova Molitev“. Pri tej pesmi moramo grajati zopet to, kar smo grajali pri I. spisu v II. Berilu. Sestavek je za otroke (pa tudi v obče) premalo umljiv — misli v njem premalo jasne. Odkritosrčno rečem: nobedna pesem mi pri obravnavi ni delala toliko težkoč kakor ravno ta molitev. Človek bi mislil na prvi pogled, da je to kaka splošna molitev, a temu ni tako. Besede: „Duh vedri se, srce se mi širi — Primate se roke pridno dela. — Da na večer duša bo vesela“ — ti povedo, da je molil Umek to molitev zjutraj. A kaj hoče pesnik s prvo vrstico 2. kitice: „S hladnim mrakom spanje udom bega?“ Menda je hotel reči, da lega spanje udom z jutranjim svitom. Zjutraj ni mraka. Isti pesnik pravi v svoji večerni molitvi (3. Berilo str. 42). Z mrakom se mi bliža mirno spanje. To je vsaj nekaj naravnega in narodnega, kar o besedah: S hladnim mrakom spanje udom bega (bega, begati — malo običen glagol) ne moremo reči.

Sploh pa: Čitaj, dragi tovariš, dotično pesem in gotovo mi bodeš pritegnil, da je za šolsko knjigo neprimerna.

Nadomesti se naj torej s kako drugo — boljšo, saj sodržuje idejo, koja je navdajala Umek-a, ko je zlagal rečeno „Molitev“ tudi 44. spis (istega pesnika). „Večerna molitev“, ki je povsem priprostejša in prikladnejša otroškemu zorokrogu.

Pesem, s katero bi se lahko Umek-ova „Molitev“ nadomestila, bila bi po našem mnenju „Sveta modrost“ (Slomšek, Zbrani spisi I. str. 27.)

Ni na svetu boljš'ga blaga,
Ni nobena stvar tak draga,
Kakor sveta je modrost!
Ona mladih dnij lepota,
Ona starih dnij dragota,
Njo, oskrbi si mladost itd.

ali pa „Vesela pridnost“ (Slomšek-ovi spisi I., str. 29.)

1. Hvala Bogu, da živimo!
Bog nam ljubo zdravje da.
Sole se razveselimo:
Šola bođ' pozdravljena!
Pridni biti — se učiti
Skrbno vselej hočemo,
To veselje naše bo!

2. Zgodaj ptički žvrgolijo,
Hvalo stvarniku dajat;
Pridne b'čelice letijo
Si po rožah strdi brat.
Tudi mravlja — si pripravlja,
Se za zimo oskrbi,
Pridnim biti nas uči.

3. Sveti duh, ti nas razsveti
In nam pravo pamet daj!
Božjih naukov se prijeti,
Greha pa varvati naj!
K božji časti — daj nam rasti,
V nauku ino v čednosti:
To nas v šoli veseli.

2. spis „Jutranje solnee“ .. Kjer solnčice rumeno tak lepo vzhaja vže. Naši jezičarji trdijo, da so oblike „solnčice“, vinčice itd. krive in da je pravilno pisati: solnčeece, vinčeece itd. A popravljanje takih in sličnih besed ni baš lahka stvar — v pesmih namreč zavoljo rime, katera se ne da in tudi ne sme kar najedenkrat preurediti. Tudi v tej pesmi najdeš: solnčice — ptičice. Ptičeece ne moremo reči, da bi se potem ta beseda vjemala z besedo solnčeece; tú torej ne kaže drugega kakor obliko „solnčice“ še dalje rabiti (tudi prosti narod govori: solnčice) ali pa če hočemo zelo strogi biti — dotično pesem zavreči.

V zadnji kitici te pesmi se naj oblika „ljubeznjiv“ popravi po načinu, ki smo ga v zadnji številki „Popotnik-a“ označili.

„Ki lepo solnee, tebe znal je 'z nič storit“. Ta vrstica bi se lepše glasila: Ki, lepo solnee, tebe je znal iz nič storit! Sicer pa oblika te pesmi ni baš vzorna, in ko bi se radi svoje priprostosti otrokom tako zelo ne omilila, nasvetovali bi, da se v bodoči izdaji z boljšo nadomesti.

3. spis „Postrežljivi deček“. Namesto besede „staršev“ se naj v bodoče glasi „starišev“ ali pa „roditeljev“ ker ste ti obliki v naši pisni slovenščini sedaj obče v rabi. Tudi v 2. in 3. Berilu najdeš obliko „stariši“. V 4. vrsti od zgoraj — kako se mora človek obnašati, da .... bi se lepše glasilo: kako se naj človek vede, da ga bodo vsi pametni ljudje radi imeli.

4. spis „Dobro obrnjeni denar“ ... in „jim je prepustil“, da so ga smeli (5. vrsta od zgoraj) namesto „prepustil“ je dovolj samo „pustil“. V 8. vrsti čitamo „... svoj rojstven dan“ v 4. spisu (8. vrsta) pa „svoji rojstveni dan“.

„Za osem dni jih je vprašal“ boljše: Čez osem dni itd.

5. spis „Otročja hvaležnost“. „Da vidite, da je to moja resnična volja, vam pošljem .... boljše „..... volja, pošljem Vam tukaj ....“

Kako to, da Milica ne ve, da se pišejo osebni zaimki 2. osebe v pismih z veliko začetnico. Deklica piše v listu te besede dosledno z majhno začetno črko; v am pošljem, vaših rok — prosim vas.

12. spis „Strgan rokav“ je prestava Tschokke-jeve povesti „Das Loch im Aermel“. V izvirniku so glavne osebe povesti Albrecht, potem trgovec (brez imena) in njegov stričnik Konrad. V prevodu pa: Dragotin, gospod Jelkar (nam bi bolj ugajalo, ako bi se takoj v začetku — kakor je to tudi v izvirniku — povedalo; da je bil gosp. Jelkar bogat trgovec) in stričnik Tilen. Škoda, da se ni uporabilo namesto manj navadnega imena „Tilen“ kako drugo bolj obično.

14. spis „Prijateljstvo“ nam povsem ne ugaja. Pa prijateljstvo pobožnih. — Raste ko večerna senca. — Da življenja solnce ugasne. Marsikdo je lahko prav pobožen, a iz tega še ne sledi, da ve tudi ceniti pravo prijateljstvo — da se je in povsod vselej nanj tudi zanesti. Kaj pa, ko bi se namesto Cegnar-jevega „Prijateljstva“ postavila v bodočo izdajo S. Gregorčič-eva „Prijatelj in senca?“

„Prijatelj“ senci tvoji je enak,
 „Ki zvesto za teboj se vije,
 Dokler ti sreče solnce sije;
 A ko se pripodi oblak,
 Ko solnce ti zagrne mrak,
 Se tudi „senca“ tvoja skrije!“

Seveda bi treba bilo pri obravnavi teh vrstic otrokom povedati, da pesnik primerja senci slabega, hinavskega prijatelja, a ne pravega, ki je zlata vreden. — Če se sprejme ta pesem v prihodnjo izdajo, nasvetoval bi, da se med izreki (39. spis) izpustite obe Jarnik-ovi o prijateljstvu govoreči kitici. „Dokler sreča ti eveti. — Boš prijatelov dosti štel“ itd. in „Prijatelje spoznati. — Nesreča te uči. — Ker v sreči ne znaš brati. — Kaj v družniku tiči“. Vse to je dovolj jasno in točno povedano v pesmi „Prijatelj in senca“.

16. spis „Božja volja“. Nekega zelo ubožnega in bolnega človeka sosed vpraša .... naj se glasi: Nekega ..... človeka vpraša sosed, kako itd. V stavku 5. vrste od spodaj je jeden „je“ odveč, naj se torej glasi: Tako je govoril zadovoljni ubožec ter zapel Bogu zahvalno pesem.

19. spis „Čudna skrinjica“ V 2. vrsti tega spisa najdeš stavek: Poda se zatorej v log staremu puščavniku svojih nadlog tožit in mu reče .... Oblika „podati se, podam se“ grda je nemčizma, trdijo naši jezičarji.*) Dotični stavek bi se torej glasil boljše: Ide torej v log staremu puščavniku tožit svojih nadlog .... Za „podati se“ imamo namreč mnogo slov. izrazov, n. pr. iti, napotiti se, odpraviti se na pot, spraviti se na pot.

V obče pa smo v tem spisu opazili, da so v posameznih stavkih glagoli preveč potisnjeni na konec. Prav je torej: „To skrinjico morate nositi vse leto trikrat po noči in trikrat po dnevi po kuhinji“ itd. — Nadalje: Ko je prvi dan sè skrinjico v klet šla, sreča hlapca, ki je ročko vina skrivaj nesel — namesto. Ko je šla prvi dan sè skrinjico v klet, sreča hlapca, ki je nesel skrivaj ročko vina. Kadar je po hlevih hodila, namesto kadar je hodila po hlevih.

21. spis „Nenavadna pravda“. V 1. vrsti od spodaj najdemo besedo „menih“, med tem ko čitamo v 207. spisu (9. vrsta od zgoraj) da stoji prestrašen „mnih“ pred to čudno prikaznijo. Torej: ali menih ali redóvnik?

33. spis „Žabi“ je basen, ki bi se naj po našem mnenju izpustila in z drugo nadomestila. Nauk: Pri vsem kar storiš, misli na konec in ne obupaj, če te tudi sila tare“ se nam v tej povesti premalo jasno predočuje. Pod basnijo je podpisan Fr. Jeriša. Zato pa še ta basen ni izvirna, ampak posneta je po neki nemški basni. Vsaj jaz sem jo čital nedavno v nemškem „Fabelbuchu“ od leta 1839.

*) Prim. „Dom in Svet“ 1891. str. 80.

Istotako se naj izpusti 37. spis „Mravlja s kobilico“, ker je to po vsebini in obliki nedovršena basen. (V „Berilu“ je omenjeno, da je vzeta ta basen iz „kr. Čbelice“ čeprav bi se bilo lahko odločno reklo, da jo je zložil J. Cigler.) Zavreči pa moramo to basen na vsak način vže radi tega, ker je dotični basnik pozabil, da je glavna lastnost basni med drugim tudi prirodnost, t. j. načrtani dogodek se mora vjemati ne le sam seboj, ampak tudi z značajem in bistvom stvari, katere v basni delujejo. Mravlje namreč ne zbirajo za zimo hrane kakor n. pr. bučele, nego one prespe zimo brez vse hrane. Nekaj mravelj pa živi samo po jedno leto.

39. spis „Izreki“. Odlomek Prešern-ovega soneta se naj tú izpusti, ker se nahajajo iste besede itak v 42. spisu (str. 40). V najnovejšem slovstvu imamo mnogo prav lepih izrekov v vezanej besedi, ki bi v „Berilu“ prav dobro ustrezali svojemu namenu. Sprejmemo jih v naše šolske knjige!

40. spis „Skrb in Smrt“ je hrvatska narodna legenda, katerá bi se lahko nadomestila z drugo slovensko narodno.

V tej legendi se govori o „nebeških“ popotnikih, kar pa se nam ne zdi povsem opravičeno, ker se ta legenda ne pripoveduje tako, kakor da bi sv. Peter in Pavel prišla iz nebes ter potem potovala po svetu. Boljše je reči: Božja popotnika ali pa nepoznana popotnika.

Sedaj pa pridemo do 45. spisa „Martin Krpan“, o kojem je (kar povzamem iz 11. štev. „Popotnik-a“), Ptujsko uč. društvo nasvetovalo, da se naj v bodoči izdaji izpusti. Tudi jaz se strinjam s tem nasvetom, vendar pa mi je opomniti, da naj bi se ta berilni sestavek děl v 4. Berilo med etične sestavke, kajti „Martin Krpan“ je povest, katero — da govorim s prof. Fr. Levcem (Prim. letošnji „Ljublj. Zvon“ str. 17) — z isto naslado beró otroci v ljudski šoli kakor zreli sivolasi možje. V tej povesti najde vsak, česar išče in potrebuje. Kdor se hoče zabavati, Krpana beri, ne bode se mogel nasmejati komičnim prizorom, narodni naivnosti in zdravemu humorju. Kdor si hoče osvojiti pravo posebnost slovenskega pisanja, slov. skladnje, ta ima spet v Krpanu največ gradiva; zakaj Krpan je proizvod, ki druži v sebi vsa svojstva prave klasične dovršenosti.

Vže radi pospeševanja dobrega sloga, kojega ima gojiti več ali manj tudi ljudska šola, bi torej ne pogrešali radi v naših ljudsko-šolskih knjigah „Martin Krpan-a“.

Torej: Rečena povest se naj dene v 4. Berilo, a namesto nje sprejme se naj v III. Berilo par drugih dobrih etičnih sestavkov, kojih najdemo v 3. Berilu itak premalo, mnogo premajhno število.

47. spis „Noč“ naj se izpusti, istotako 121. spis „O mraku“. Ti dve pesmi imate po našem mnenju premajhno vrednost za ljudsko šolo. Pri 168. spisu „Hribček“ naj se izpusti na koncu opomba „Iz Razlagove pesmarice“ ter naj se odločno reče, da je pesem „Narodna“.

188. spis „Spartanka“ naj se na vsak način zavrže in sicer zavoljo 3. kitice te pesmi, kjer se pravi: „Se Slovenska ne sramuješ. — Ko spartansko mater čuješ? — Kako govoriš pa ti? — Grda, slaba taka mati. — Ki sinovu more djati: — Sin! ujdí in se skrij!“ Te besede so za naše slovenske matere razžaljive in čudimo se, da se je v obče ta pesem sprejela v ljudsko-šolska berila. Kje imamo Slovenci tako „grdo, slabo mater“, ki bi sinn dejala: Sin, ujdí in se skrij! Sicer pa — dalje prihodnjíc.

A. Kosi — Središče.

Popravek. V zadnji „Popotnik-ovi“ številki se naj na 187. strani (24. vrsta od spodaj) číta namesto: čeprav ima oblika itd. čeprav bi bilo želeti, da bi dobila oblika „vesti se“ v našem književnem jeziku vže skoraj občno veljavo.

Društveni vestnik.

Iz ptujkega okraja. 5. julija. (Deputacija pri gospodu okrajnem glavarji. — Zborovanje). Učiteljstvo ptujkega okr. glavarstva se je danes ob ½10. uri našemu iz Ptuja v Maribor odhajajočemu preblagorodnemu gospodu okr. glavarju poklonilo po posebni deputaciji, obstoječi iz gg.:

Robič, Žihar, Kavkler (okraj Ptuj), Košar, Porekar, Sivka (okraj Ormož), Sekirnik in Dreflak (okraj Rogatec). Govornik deputacije, gosp. nadžučitelj Robič, obžaluje prerani odhod gosp. glavarja, kateri je v Ptuji od leta 1887. plodonosno deloval za blagor izročenihi mu treh okrajev; zato ga tudi učiteljstvo

ohrani v dobrem spomiu. Govornik nadalje izrazi željo, naj bi gosp. glavar našel v Mariboru v vsakem oziru popolno zadovoljnost ter mu izrazi iskreno zahvalo za blagohotno duševno in gmotno pospeševanje vseh šolo in učiteljstvo zadevajocih koristi.

Gosp. glavar, vidno ganjen, se prav prijazno zahvali deputaciji in njenim pooblaščenecem za poslovljni poklon in za poslovljne besede, katere ga tembolj veselijo, ker pridejo od učiteljstva, katero hvalevredno deluje v svojem vzvišenim poklicu. Pa tudi šolstvo v ptujskem okr. glavarstvu kaj čvrsto in veselo napreduje, za kar gosp. glavar tudi učiteljstvu svoje priznanje in pohvalo izreče. Zategadelj pa gosp. glavar obžaluje, da njegovo prizadevanje gledé zvišanja učiteljskih plač v ptujskem okr. glavarstvu ni imelo zaželjenega vspeha. Ko še nas gosp. glavar za bodoče delovanje spodbuja, poda vsakemu posameznemu članu deputacije svojo roko s prijaznimi besedami: „Spominjajte se me radi!“

Od gosp. glavarja podali smo se v sosedno pisarno gosp. okr. šolskega nadzornika, ter smo se tukaj z njim pogovarjali o okr. učit. konferenciji, katera bo bržčas za vse tri okraje skupna, kar bi nam vsem bilo zelo všeč. —

Imeli smo tudi društveno zborovanje, katerega se je vdeležilo 18 članov.

Gosp. Kavkler nadaljuje svojo poročilo o osnovni slovenskih beril. On nas seznanil z naslovi, katere naj bi imela nova berila, nam pokaže tudi podobice, katere naj bi dobila začetnica za vsak glas (črko) in nam našteva pomote, katere se nahajajo v berilih. Konečno prebere svojih 12 tez, s katerimi se popolnoma strinjamo. (Glej dopis iz Ptuja str. 215. Uredn.)

II. V poročilo o pospeševanju telovadbe (let. „Popotnik“, štev. 11, str. 176) smo sprejeli še navset g. M. Šalamun-a: „Učiteljem, kateri telovadbo vpešno poučajejo, naj se priznajo primerne nagrade“.

III. Gosp. Zopf prednaša o domovinoslovji. Razložil nam je materijelen in formalen smoter domovinoslovja (zemljepis — zgodovina) ter se je oziral danes bolj na zemljepisno stran in posebno povdarjal, kaj naj se učencem podaja, da sestavi domovinoslovje most od nazornega nauka k zemljepisu. Predsednik ga zahvali na njegovem trudu ter ga prosi za nadaljevanje.

IV. Predsednik Robič poroča o sestavi najimennitnejših naukov o varstvu zdravja za mladino, katerih je sestavil 10. Zbor jih odobri.

Zjediniili smo se tudi o samostalnih nasvetih, katere bomo stavili pri okr. učit. konferenciji:

a) Učitelje ljudskih šol naj prezame država v svojo oskrbovanje.

b) Zaradi prevelike vročine meseca julija in avgusta naj se velike počitnice preložijo v ta dva meseca.

Iz Tolminskega okraja. (Vabilo) k občnemu zborovanju „Tolminskega učiteljskega društva“ v Tolminu dne 16. julija ob 2. uri popoldne sè sledečim vspreodom: 1. Pozdrav in nekoja pojasnila predsednikova. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Volitev treh pregledovalcev računov. 5. Odsekovo poročilo o računu spominkov umrlima tovarišema. 6. Peticije na razne oblasti. 7. Nasveti in predlogi. 8. Volitev novega odbora in predsednika. K obilni vdeležbi uljudno vabi odbor.

Dopisi in druge vesti.

Dunaj 3. julija. V večerajšnji državnozbornski seji nadaljevala se je budgetna razprava o učnem ministerstvu in sicer o ljudskih šolah. Izmed naših poslancev prišel je k besedi gospod profesor Robič, ki si je s svojim „deviškim“ govorom pridobil vsestransko splošno priznanje. Govoril je zelo mirno in stvarno, da — odlično; pokazal je, da je temeljit strokovnjak v šolskih zadevah ter da povsem pozna namere narodnih naših nasprotnikov gledé naše šolstvo, katere je tudi nevstrašeno razkrival. Bil pa je zlasti slovenskega učiteljstva iskren zagovornik, na čemur mu ne moremo biti dovolj hvaležni. Upam da priobčite svoječasno cel njegov govor tudi v „Popotnik-u“, *) da slovensko učiteljstvo spo-

zna prave svoje prijatelje, med katerimi gotovo zavzema gosp. Robič prvo mesto. Bog nam ga zdravega in čilega ohrani mnogajeta leta! ... ski.

Maribor, junija meseca. Na tukajšnjem izobraževališči za učitelje vršili so se pismeni zrelostni izpiti od 22. do 25. junija. Kandidatje dobili so tale vprašanja:

Iz pedagogike: Die Vaterlandsliebe. Ihre Bedeutung in der Erziehung und ihre Pflege in der Volksschule.

Nemški jezik: 1. Was gibt uns wohl den schönsten Frieden, — Als frei am eignen Glück zu schmieden? (Göthe).

na tehtnih besedah, katere je na odličnem mestu spregovoril v našo obrambo! Ker je sam iz učiteljstva, smo prepričani, da bode tudi v prihodnje — če bode treba — istotako branil našo čast, za kar ga ob jednom ravno tako prisrčno prosimo!

Uredništvo.

*) Gotovo to storimo, kakor hitro nam dojde v roke avtentičen tekst govora, kojega smo si vže naročili. Danes pa nas sili čut iskrene hvaležnosti, da izrekamo blagemu zagovorniku v svojem in v imenu vsega slovenskega učiteljstva (mislimo, da nam nihče ne bode — oporekal) prisrčno zahvalo

2. Wesen und Gliederung der Nebensätze.

Slovenščina: 1. Kdor svojo domovino v resnici ljubi, ne sramuje se materinega jezika, ki domače kraje po domače oživlja. (Slomšek.)

2. Glagoli I. vrste s posebnim ozirom na V. razred.

Matematika: 1. $(x^2 - 3xy + 2y^2)^3$.

2. Berechne die Oberfläche eines gleichseitigen Cylinders, welcher den gleichen Cubikinhalt hat als ein Würfel, dessen Seite $s = 4dm$ ist.

3. In einem Bergwerke befinden sich 2 Dampfmaschinen; die eine schafft alle 2 Minuten 7hl Wasser aus einer Tiefe von 84m, die andere alle 3 Minuten 10hl aus einer Tiefe von 108m. In welcher Zeit werden beide Maschinen zusammen 2550hl Wasser auf eine Höhe von 120m zu bringen im Stande sein?

4. Berechne den Flächeninhalt eines Rhombuses, wenn dessen Seite $a = 3,8dm$ und ein Winkel 45° beträgt.

Ob jednom je prišlo k izpitu 9 učit. kandidatinj za ročna dela, katere so dobile te-le pismene naloge:

Iz pedagogike: Mjt welchen Mitteln soll die Arbeitslehrerin die Disziplin erhalten?

Iz računstva: 1. 4327 fl. 46 kr. sind zu $5\frac{1}{2}\%$ angelegt; wie viel einf. Zinsen trägt dieses Capital in 12 Jahren? — Ein Kaufmann zahlt für 45kg 1440 fl. und will an je 100 kg 6 fl. 48 kr. gewinnen; wie theuer muss er das Kilogramm verkaufen? — 3. $46\frac{3}{4} + 25\frac{1}{2} + 6\frac{3}{8} + 48\frac{6}{12} =$

Kandidatnje bile so precej po pismenem izpitu od posebne komisije tudi ustno izprašane ter je vseh devet izpit dostalo za meščanske šole.

Iz Ptujca. Načela za preosnovo sedanjih slov. ljudsko-šolskih „Beril“ in slovenske „Slovnice“ za splošne ljudske šole, katera so soglasno odobrili in sprejeli učitelji ptujskega okraja za letošnje uradno konferencijo dne 3. avgusta t. l.*)

1. Gledé na kategorije ljudskih šol po Slovenskem in na pojedina šolska leta zadoščajo čvete-re knjige.

2. Naslov knjigam bodi: a) Začetnica; b) Prva čitanka in slovnica; c) Druge čitanka in slovnica; d) Tretja čitanka in slovnica za splošne ljudske šole.

3. Sedanja Začetnica loči se od „Prvega berila“, postani posebna knjiga, bodi po obliki manjša in tudi cenejša!

4. Začetnica dobodi podobice!

5. Vsaki „Čitanki“ dodaj se slovniški dodatek!

6. „Druga“ in „Tretja čitanka“ imejta po dva zemljevida! „Druga čitanka“ jeden zemljevid Štajarskega, Kranjskega, Koroskega in Primorskega in jednega avstrijsko-ogerske monarhije. „Tretja Čitanka“ zemljevid avstrijsko-ogerske monarhije in Evrope.

*) Primeri poročilo o zborovanji učiteljskega društva v 11. št. let. „Popotnika“ str. 176.

Uredn.

7. Velike érke v Začetnici imajo se vsaka za-se obravnavati.

8. Oblike érk pisanih beril v Začetnici, „Prvi in Drugi čitanki“ naj se popolnoma vjemajo z oblikami érk v Začetnici.

9. Čitanke naj dobé na prvem listu podobo pravitlega vladarja kakor sedanje IV. Berilo.

10. Jezik v posameznih knjigah naj bo primeren dušnemu obzorju in razvoju otrok takó, da bode prevladal kolikor to možno v Začetnici in Prvi čitanki razširjeni stavek, v Drugi čitanki razširjeni stavek ter jednovito pri- in podredje, v Tretji čitanki pa pristna knjižna slovenščina.

11. Peter Končnik-ova „Slovnica“ za občne ljudske šole naj kot posebna knjiga odpade.

12. Pri ponatisu knjig naj se posamezne besede in stavki ne predelujejo.

13. Visoke učne uprave dolžnost bodi, skrbeti za to, da si e. kr. zaloga šolskih knjig na Dunaji, za ponatise najme slovenskega korektorja, da se v knjige ne vtihotapijo sitni tiskarski pogréski.

14. V predelane Čitanke naj se vzprejme nekaj več etičnih beril, narodnih pripovedk in pravljic kakor tudi pripovednega pesniškega gradiva.

15. Želimo iskreno od srca, da se tega vprašanja poprimejo najboljši in najskušenejši šolniki slovenski, da se v ta namen gosp. sestavljalatelj slovenskih ljudsko-šolskih Čitank posvetuje s znanima strokovnjakoma na tem polji: z g. prof. Levcem v Ljubljani in dr. Sketom v Celovci, da dobomo po vsebini in obliki dovršene knjige mladini v korist narodu pa v čast.

Goriško. (Raznoternosti.) V tekočem šolsk. letu ustanovila so se v goriškem šolskem okraji sledeča učiteljska mesta: III. mesta v Dornbergu, Kanalu, Solkanu in v Mirni; H. mesta v Gergarji, Šmarjah in Kalu; mesto potovalnega učitelja za Vrata in gornji Lokovec. Podružnica v Ločniku sè slovenskim učnim jezikom in podružnica v Podgori z italijanskim učnim jezikom; skupaj 10 mest.

Vseh ustanovljenih učiteljskih mest je v tem okraji 107; na 600 prebivalcev, oziroma na 105 za šolo dolžnih otrok, pride jeden razred (učiteljsko mesto).

Po uradnem sporočilu vojaških oblastnij je na celem Primorskem v vojake potrjenih 17,2% mladenčev, ki niso hodili v šolo, (ki torej ne znajo ne pisati ne brati); od teh je 114 Istrijanov, 34 Goričanov in 4 iz okolice Tržaške. Ako se pomisli, da je bilo leta 1890. potrjenih v vojake iz Goriškega pri 2000 mladenčev in med temi le 34 neukov; tako je to gotovo ugodno znamenje.

Iz Črnomlja. Letošnja redna okrajna učiteljska konferencija vršila se bode dne 16. julija t. l. ob 9. uri zjutraj v šolskem poslopji v Črnomlju z naslednim dnevnim redom:

1. Predsednik otvori konferencijo in imenuje namestnika.

2. Volitev dveh zapisnikarjev.

3. Opazke c. kr. okrajnega šolskega nadzornika pri nadziranju šol.

4. Določitev in razdelitev učne tvarine iz realij za posamezne razrede in oddelke na raznih kategorijah ljudskih šol z ozirom na sedanje učne načrte. Referat izdelal je stalni odbor.

5. Razgovor o vprašanih določenih za bodočo deželno učiteljsko konferencijo.

6. Poročilo o stanju in blaganju okrajne učit. knjižnice in nasveti za nakup novih knjig.

7. Volitev knjižničnega odbora.

8. Določitev učnih knjig za šolsko leto 1891/2.

9. Volitev stalnega odbora.

10. Volitev dveh zastopnikov v dež. konferencijo.

11. Samostalni nasveti, kateri naj se naznanijo vsaj tri dni pred konferencijo stalnemu odboru.

(Zrelostno ustno preskušnjo) delalo je na c. kr. mariborski pripravnici za učitelje od 6. do 8. dne julija 19 pripravnikov. Dostalo jih je preskušnjo 13 — Čeh Franc in Horvat Jožef z od-

liko — četiri so propali na dva meseca (dva iz prirodopisja, jeden iz matematike in jeden iz slovenščine) dva pa na jedno leto.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Janez Vodopivec, def. učitelj v Plaveh, imenovan je def. nadučiteljem v Kamenjah, g. Franc Bajt, def. učitelj v Št. Andrežu pride definitivno v Plave; zač. učitelj na Banjšicah, g. Jožef Zorn je imenovan def. učiteljem v Vipolzah; def. učitelj v Vedrijanu, g. Davorin Cenčič pride v Ločnik, kjer se odpre na novo slovenska šola.

Prošnja. „Popotnik-ovega koledarja“ za slovenske učitelje za leto 1891 nam skoraj $\frac{1}{4}$ vseh prejemnikov še ni plačalo. Ker vsled tega tudi mi ne moremo poravnati, kar nam še preostaja v tiskarni in pri knjigovozci, da si bi to kaj radi storili, obračamo se tem potom do vseh, katere zadene, z nujno prošnjo, naj se vendar sedaj prej ko prej odzovejo svojej dolžnosti ter nam ne delajo nepotrebnega dela in stroškov, kateri bi nam narasli, ako bi jih morali še posebej opominjati. Lepo prosimo!

Upravništvo

„Popotnik-ovega koledarja“ za 1891. l.

Razpis natečajev.

Štev. 273.

Nadučiteljsko mesto.

Na trirazrednici pri sv. Miklavžu poleg Ormoža, v IV. plačilnem razredu, je umestiti nadučiteljska služba.

Prosilci naj vložijo svoje opremljene prošnje z dokazom, da so zmožni poučevanja v slovenskem in nemškem jeziku, da so avstrijski državljani, in da so sposobljeni za subsidiarčen pouk katol. verouk, na predpisanem potom do 19. julija t. l. pri krajnem šolskem svetu pri sv. Miklavžu poleg Ormoža.

Okr. šolski svet Ormož 19. junija 1891.

2-2

Predsednik: Marek v. r.

Št. 249.

Nadučiteljsko mesto.

Na trirazredni ljudski šoli v Braslovčah se umešča z zimskim polletom definitivno nadučiteljsko mesto z dohodki III. plač. razreda in prostim stanovanjem v šolskem posopji.

Prosilci za to mesto naj svoje redno opremljene prošnje zlasti tudi z dokazom vsposobljenosti za subsidiarčni pouk v katol. verouku in da so avstrijski državljani, vložijo predpisanim potom najkasneje do 26. julija 1891 pri krajnem šolskem svetu v Braslovčah.

Zeli se znanje orglanja.

Okr. šolski svet Vranski dne 25. junija 1891.

Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Št. 78.

Razpis natečaja.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v Gomilskem se z zimskim polletom umešča podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plač. razredu in prostim stanovanjem (1 soba) definitivno ali tudi provizorično.

Vsebina. I. Pomen, metoda in tvarina zgodovinskega pouka v ljudski šoli. (IV.) (Iv. Klemenčič.) — II. Čistimo jezik. (Za nagrado.) (II.) — III. Psihologično metodična utrditev učne slike „Iznajdba knjigotiskarstva“. (VII.) (G. Majcen.) — IV. Nekoliko besedij o spremembi naših beril. (III.) (A. Kosi.) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Natečaji.

Prosilci in prosilke naj svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, vložijo predpisanim potom najkasneje do 26. julija 1891 pri krajnem šolskem svetu v Gomilskem.

Okr. š. svet Vranksko dne 25. junija 1891.

Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Št. 268.

Razpis natečaja.

V gornjegraškem šolskem okraju se s pričetkom zimskega polleta nameščajo nastopna mesta definitivno ali tudi provizorično.

a) Na trirazredni ljudski šoli IV. plačil. razreda na Rečici podučiteljsko mesto s prostim stanovanjem.

b) Na dvorazredni ljudski šoli III. plač. razreda podučiteljsko mesto s prostim stanovanjem.

Prosilci in prosilke naj svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, vložijo predpisanim potom do 10. dne avgusta 1891, pri dotičnem šolskem svetu.

Znanje slovenskega jezika je pogoj.

Okr. š. svet v Gornjemgradu 30. junija 1891.

Predsednik Dr. Wagner. s. r.

Št. 983.

Razpis učiteljskih služeb.

V tem okraju se s tem razpisuje službe **potovalnih učiteljev** za Srednje-Kombreško, Levpo — Zavrh, Vrata — gor. Lokovec.

Dohodki služeb so III. plač. vrste poleg dež. šolskih postav 10. marcija 1870. in 4. marcija 1879. a zraven še odškodnine za poti prve in tretje službe let 80 glđ. in druge službe 100 glđ.

Prošnje s postavnimi spričevali sposobnosti je vložiti do 6. avgusta t. l. V pomanjkanji izprašanih prosilcev podelilo se bode tudi začasno.

C. kr. okr. š. svet v Gorici 18. junija 1891.